

Következő számunk tartalmából

A mai napig, valahányszor csak átmegek a tokaji hídon, hálát mondok az Istennek azért, hogy háztulajdonos lehetek egy zempléni faluban, a Hegyalja leghíresebb hordókészítőinek településén: Erdőbényén. Nem a birtoklásvágy és góg mondatja velem a hálát, másról van szó. Amióta hegyi ember (is) lettem, megváltozott a nézőpontom, s egyre inkább a magaménak vallom Voltaire verssorát: „mert hát a földön ott van/ ahol én vagyok, a paradicsom”.

(Bálint Péter: *Hogyan lettem hegylakó*)

Aztán mintha felriadtam volna; habár álmomban történt továbbra is minden: teafüvel benőtt mezőkön kanyarogtunk, talán vonatban ültünk, egymás kezét fogva, én a kócos fejemmel az ő izmos vállán, és azon derültünk, hogy kinn a milicisták és a sáros képű s zubbonyú bakák (csupa egyenruhás pofa) botokkal üldözték a vadnyulakat. Tudtam, hogy be kell szolgáltatni – már azokat is; anyám fortyogott a kemence mellett, hogy: nem elég, hogy fél vajat, hét tojást és egy galambnagyságú fagyasztott csirkét kapunk jegyre egy hónapra, még a nyulakat is elrekvirálják tőlünk...

(Lászlóffy Csaba: *Áldozat*)

Korán érkezett, de nem véletlenül. Ezt az időt szerette, amikor a falu még néptelen, nem kell úton-útfélen a mogorva parasztokba ütköznie, akik úgy néznek az emberre, mint tyúk a piros kukoricára. Az üresen szunnyadó udvarok mélyéről most még a barátságos disznóvinyogáson, tyúkkáráláson, kutyamorgáson kívül – a csordás se hajtott haza, mindig megvárja, hogy leszálljon a nap – nem hallatszott semmi. Csak a Balázs-porta volt gyanús, némi edénycsörgés, beszédfoszlány szűrődött ki, igaz, alig hallhatóan, de a gyakorlott, éles fül így is rátalált. Öreg Bojtár a szokásához híven, hirtelen határozta el magát, megállt sündörgésében, és egy váratlan mozdulattal berúgta a kaput.

(Oláh János: *Fölkel a nap*)

Megfigyelhetjük azonban, hogy Móricz presztízse némileg csorbult a rendszerváltás környékén. Ez az átértékelődés irodalomtörténet-írásban és az irodalomkritikában már az 1970-es évek végén megjelent. Az olykor ellenszenvbe hajló kritikai hang megjelenésében nem csekély szerepe volt annak, hogy a múlt rendszer az írók olyan szerzőként kívánta a kánonban illeszteni, aki a parasztság nyomorát, az alsóbb néprétegek kiszolgáltatottságát, az úri középosztály dőzsölését a realizmus „leghaladóbb hagyományait” követve mutatta be.

(Mercs István: *„Iskolás” kanonizáció: Móricz Zsigmond évtizedei az iskolapadban*)

Mindenesetre a húszas évektől kezdve a liberális konzervativizmus két (korábban egymással szögesen szembenálló) eszmeisége és hagyománya között, a mindinkább erőteljes antiliberális kihívások hatására, létrejött valamiféle kiegyenlítőedés, és ennek keretében, természetesen fenntartva korábbi eszmei-politikai kötődéseiket, a budapesti és a kolozsvári költő igen közel került egymáshoz és mindig megbecsüléssel nyilatkozott egymás munkájáról.

(Pomogáts Béla: *Reményik Sándor és Babits Mihály*)